ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΣΦ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ταχ. Δ/νση: Αγ. Κων/νου 8 (10241)
Πληροφορίες: Μ. Κουτσοπούλου
Αριθ. Τηλεφώνου: 2105215185
e-mail : diefpar@ika.gr

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα, 28. 3 . 2014

Αριθ. Πρωτ. Σ82/2

**ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ**
ΓΕΝΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

ΠΡΟΣ:

Όλα τα Υποκαταστήματα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Προς όλους τους υπαλλήλους
των υπηρεσιών Συντάξεων

**Θ Ε Μ Α: «Αντιμετώπιση αιτήσεων περί ανάκλησης νόμιμων επωφελών ατομικών διοικητικών πράξεων ή και παραίτησης από κεκτημένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα».**

Με αφορμή το γεγονός ότι κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα παρουσιάζεται πλήθος περιπτώσεων κατά τις οποίες συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, είτε προκειμένου να λάβουν ή να συνεχίσουν να λαμβάνουν συνταξιοδοτικές παροχές από άλλους ασφαλιστικούς φορείς, είτε προκειμένου να επωφεληθούν από την τροποποίηση διατάξεων της νομοθεσίας, οι οποίες εξυπηρετούν το οικονομικό τους συμφέρον, ζητούν - παραιτούμενοι του συνταξιοδοτικού τους δικαιώματος- ανάκληση της διοικητικής πράξης σύμφωνα με την οποία έχουν καταστεί συνταξιούχοι, σας πληροφορούμε ότι **δεν είναι επιτρεπτή** η ικανοποίηση αιτημάτων περί ανάκλησης νόμιμων ευμενών ατομικών διοικητικών πράξεων και, επομένως, παραίτησης από συνταξιοδοτικό δικαίωμα, σύμφωνα με το περιεχόμενο του με αρ. πρωτ. 12420/19.11.2010 εγγράφου του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το οποίο κοινοποιείται με το παρόν προς ενημέρωσή σας.

Εφιστούμε την προσοχή σας στις κρίσιμες παραδοχές του ως άνω εγγράφου, και συγκεκριμένα στα εξής σημεία:

**α)** Με βάση το άρθρο 3 του Αστικού Κώδικα, σύμφωνα με το οποίο η ιδιωτική βούληση δεν μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή κανόνων δημόσιας τάξης, και στο χώρο του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης η ιδιωτική βούληση δεν δύναται να αποκλείσει ή να ρυθμίσει διαφορετικά την έννομη σχέση που ρυθμίζεται από διατάξεις

δημόσιας τάξης, όπως είναι οι περί κοινωνικής ασφάλισης διατάξεις, με αποτέλεσμα να **είναι ανίσχυρη η παραίτηση από την αξίωση περί απονομής ασφαλιστικών παροχών, με τη συναίνεση του διοικουμένου για ανάκληση ευμενούς γι' αυτόν νόμιμης διοικητικής πράξης**.

**β) Δεν είναι κατά νόμο επιτρεπτή και με κανένα τρόπο δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα η παραίτηση δικαιούχου από συνταξιοδοτικές παροχές καταβαλλόμενες από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ**, προκειμένου ο συνταξιούχος να αποκτήσει δικαίωμα επί οικονομικά επωφελέστερης παροχής που χορηγείται από άλλο ασφαλιστικό φορέα.

**γ)** Επάνοδος της Διοίκησης μετά την οριστικοποίηση της κρίσης των αρμόδιων ασφαλιστικών οργάνων επί ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού αιτήματος δεν είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή και αποκλείεται τόσο λόγω μεταγενέστερης διαφορετικής εκτίμησης όσο και για λόγους σκοπιμότητας.

**Κατ' εξαίρεση** επιτρέπεται η ανάκληση νόμιμων επωφελών ατομικών διοικητικών πράξεων:

- Για λόγους δημοσίου συμφέροντος και μάλιστα επιτακτικού.
- Αν ο διοικούμενος δεν συμμορφώνεται προς τους όρους από τους οποίους εξαρτάται η ισχύς της πράξης.
- Αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων εκδόθηκε η πράξη.
- Αν πέρασε άπρακτη η προθεσμία που έθετε η πράξη στον διοικούμενο για ορισμένη ενέργεια.

Εξάλλου, επιτρέπεται ελεύθερα η ανάκληση νόμιμων ατομικών διοικητικών πράξεων από τις οποίες δεν έχουν απορρεύσει δικαιώματα του διοικουμένου ή ευνοϊκές γι' αυτόν πραγματικές καταστάσεις(π.χ., διοικητικές πράξεις οι οποίες αποφαίνονται σχετικά με τη διακοπή χορήγησης μιας παροχής), καθώς και εκείνων που περιέχουν επιφύλαξη περί ανάκλησης.

Επίσης, κάμψη της ανωτέρω αρχής περί απαγόρευσης επανόδου της Διοίκησης επί ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού αιτήματος μετά την οριστικοποίηση της κρίσης των αρμόδιων ασφαλιστικών οργάνων, δηλαδή δυνατότητα επανόδου της υπηρεσίας προς επανεξέταση υπόθεσης που έχει οριστικοποιηθεί, μπορεί να γίνει δεκτή, για λόγους επιείκειας, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες:

- Ο ενδιαφερόμενος με νεότερη αίτησή του επικαλείται τη μεταβολή των κρίσιμων προϋφιστάμενων πραγματικών στοιχείων με βάση νεότερα στοιχεία που αποδεικνύονται και τα οποία κατά το χρόνο έκδοσης της διοικητικής πράξης ήταν άγνωστα στον ίδιο και την υπηρεσία που εξέδωσε την απόφαση της οποίας ζητείται η ανάκληση ή τροποποίηση (περίπτωση πεπλανημένης εκτίμησης).

- Έχει συντελεστεί μεταβολή της νομοθεσίας που δεν ελήφθη υπόψη κατά το χρόνο έκδοσης της διοικητικής πράξης.
- Έχουν παγιωθεί οι νομολογιακές και ερμηνευτικές απόψεις των αρμόδιων ανώτατων δικαστηρίων που επηρεάζουν επίμαχα ασφαλιστικά θέματα επί των οποίων έχουν κρίνει διαφορετικά τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα (υπό την προϋπόθεση ότι η Διοίκηση συναινεί στην καθολική εφαρμογή της μεταβληθείσας νομολογίας).

Πέραν των αναφερομένων στο κοινοποιούμενο έγγραφο του Γραφείου Νομικού Συμβούλου και προς αποφυγή παρεξηγήσεων, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί επιπλέον ότι δεν πρέπει να συγχέεται η παραίτηση από αναγνωρισμένο δικαίωμα απονομής ασφαλιστικής παροχής –που, όπως προεκτέθηκε, είναι ανίσχυρη- με την παραίτηση από υποβληθείσα αίτηση περί απονομής παροχής, ενόσω αυτή βρίσκεται σε εκκρεμότητα, η οποία είναι έγκυρη, σύμφωνα με τη νομολογία.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, στο εξής παύει η ισχύς κάθε γενικής ή ειδικής αντίθετης οδηγίας. Συνεπώς, κάθε συναφής περίπτωση που βρίσκεται σε εκκρεμότητα κατά την ημερομηνία έκδοσης του παρόντος εγγράφου θα πρέπει να κριθεί σύμφωνα με το περιεχόμενο του κοινοποιούμενου εγγράφου, ενώ δεν θα επανεξεταστούν οι περιπτώσεις που έχουν κριθεί διαφορετικά.

Συν.: Το με αρ. πρωτ. 12420/19.11.2010 έγγραφο του Γραφείου Νομικού Συμβούλου ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. Διοικητή
2. Γρ. Υποδιοικητή κ. Δ. Πατσούρη
3. Γρ. Γεν. Διευθύντριας Ασφαλιστικών Υπηρεσιών
4. Γρ. Διευθυντή Παροχών

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΓΔΟΝΤΑΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Ταχ. δ/ση: Αγίου Κωνσταντίνου 16, 102 41, Αθήνα
Τηλ.: 210 5224055

Αθήνα, 19-11-2010
Αριθμ. πρωτ. 12420

**ΠΡΟΣ** ΙΚΑ-ΕΤΑΜ/
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΠΑΡΟΧΩΝ

**ΘΕΜΑ:** Δυνατότης-ή μη- παραιτήσεως από συνταξιοδοτικού δικαιώματος επί τω τέλει χορηγήσεως συμφερωτέρας παροχής από άλλον ασφαλιστικόν φορέα.

Σχετικό το υπ΄αριθμ. πρωτ. Σ82/3 από 5-11-2010 Υμέτερο.
Επί της υποθέσεως του σχετικού Σας γνωρίζομε ότι:

**Ι.Α.** Οι νόμιμες ατομικές διοικητικές πράξεις, από τις οποίες οι διοικούμενοι απέκτησαν δικαιώματα, δεν ανακαλούνται (απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ.453/1968) .Για την εφαρμογή του κανόνα αυτού, η έννοια του δικαιώματος δεν περιορίζεται στα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από το ιδιωτικό ή το διοικητικό δίκαιο και παρέχουν αξίωση κατά της δημοσίας Διοίκησης ή των ιδιωτών για παροχή ή παρέλειψη, αλλά είναι ευρύτερη και περιλαμβάνει την ωφέλεια την οποία ο διοικούμενος αντλεί από νομικές ή πραγματικές καταστάσεις και η ανατροπή των οποίων είναι αντίθετη προς τις αρχές της εύρυθμης και χρηστής διοίκησης (απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 1171/1962) και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου. Σύμφωνα με τον κανόνα αυτόν η ανάκληση των ατομικών επωφελών διοικητικών πράξεων αποκλείεται λόγω μεταγενέστερης διαφορετικής εκτίμησης (επειδή η Διοίκηση μετέβαλε αντιλήψεις) των δεδομένων που υπήρχαν κατά την έκδοση της πράξης και στα οποία η πράξη στηρίζεται (αποφάσεις Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 4045/1976, 4412/1987, 2277/1961, 1269/1966) καθώς και για λόγους σκοπιμότητας (αποφάσεις Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμούς 1317/76, 3376/1982) . Ούτε μπορεί να ληφθούν υπόψη για τη στήριξη της ανακλητικής πράξης στοιχεία μεταγενέστερα της αρχικής κρίσης, τα

οποία μπορούσαν ενδεχομένως να στηρίξουν την κατάργηση της αρχικής πράξης όχι όμως και την ανάκλησή της (απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 1269/1966). Κατ΄εξαίρεση από τον προαναφερόμενο κανόνα επιτρέπεται η ανάκληση νομίμων επωφελών ατομικών διοικητικών πράξεων για λόγους δημοσίου συμφέροντος (αποφάσεις Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 1974/1974, 2190/1978, 1061/1982) και μάλιστα επιτακτικού (Σ.τ.Ε. 616/1966, 1269/1966) προ του οποίου το ατομικό συμφέρον πρέπει να υποχωρεί (Σ.τ.Ε./πορίσματα νομολογίας 1961 σελ. 200) ανεξάρτητα από το αν έχει παρέλθει μακρύ χρονικό διάστημα από την έκδοσή τους (αποφάσεις Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 2708/1977). Η αντίθεση προς το δημόσιο συμφέρον μπορεί να στηρίζεται σε στοιχεία μεταγενέστερα από εκείνα που υπήρχαν κατά την έκδοση της πράξης ή και στην ουσιαστική επανεκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των συνθηκών που υπήρχαν ή συνέτρεχαν κατά την έκδοση της πράξης (αποφάσεις Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 441/1984, 3818/1987, 4084/1988, 3402/1989). Επιτρέπεται επίσης η ανάκληση , αν ο διοικούμενος δεν συμμορφώνεται προς τους όρους από τους οποίους εξαρτάται η ισχύς της πράξης (αποφάσεις Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ.5140/1983, 1592/1987) ή αν δεν συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις , βάσει των οποίων εκδόθηκε η πράξη (απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 1572/1983), ή αν πέρασε άπρακτη η προθεσμία που έθετε η πράξη στον διοικούμενο για ορισμένη ενέργεια (απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 1123/1998), ή αν δεν τηρηθούν οι προϋποθέσεις που θεσπίζουν οι σχετικές διατάξεις, οι οποίες αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος (απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας υπ΄αριθμ. 3932/1988). Εξάλλου , επιτρέπεται ελεύθερα η ανάκληση των νομίμων ατομικών διοικητικών πράξεων από τις οποίες δεν έχουν απορρεύσει δικαιώματα του διοικουμένου κατά την προαναφερόμενη έννοια ή ευνοϊκές για τον διοικούμενο πραγματικές καταστάσεις (βλ. Αντωνίου Πετρόγλου «δίκαιον κοινωνικής ασφαλίσεως» σελ. 637) καθώς και εκείνων που περιέχουν την επιφύλαξη της ανάκλησης (Σ.τ.Ε. 696/1936) είτε η επιφύλαξη αυτή διατυπώνεται ρητά στην πράξη είτε προκύπτει από τις σχετικές διατάξεις (Σ.τ.Ε. 2383/1964 και 1799/1987).

**Ι. Β.** Σύμφωνα με γενική αρχή του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως, μετά την οριστικοποίηση της κρίσεως των αρμοδίων ασφαλιστικών οργάνων σε σχέση με το ασφαλιστικό ή το συνταξιοδοτικό αίτημα (που επέρχεται με τον τερματισμό της προβλεπομένης από τη νομοθεσία διοικητικής διαδικασίας και την εξάντληση των ενδικοφανών προσφυγών ή την πάροδο των σχετικών προθεσμιών) δεν συγχωρείται, καταρχήν, η επάνοδος της Διοικήσεως και η ανατροπή εκείνων για τα οποία απεφάσισε οριστικώς , εκτός από τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες, είτε

ασκείται από τον ενδιαφερόμενο νεότερη αίτηση, στην οποία αυτός επικαλείται μεταβολή των προϋφισταμένων πραγματικών συνθηκών με βάση νεώτερα στοιχεία που αποδεικνύονται, οπότε η υπόθεση εισάγεται εκ νέου για να κριθεί εξ υπαρχής , ως αυτοτελής περίπτωση, είτε υποβάλλεται από τον ασφαλισμένο νεώτερο συνταξιοδοτικό αίτημα αναφερόμενο σε υπόθεση που έχει κατά τα ανωτέρω οριστικώς κριθεί και ήδη ενόψει της τροποποιήσεως του νομοθετικού καθεστώτος , υπό την ισχύ του οποίου εκδόθηκε η απόφαση αυτή, είτε λόγω παγίας μεταβολής των νομολογιακών και δη των ερμηνευτικών απόψεων των αρμοδίων ανωτάτων δικαστηρίων, που επηρεάζουν καίρια τη σχετική κρίση των διοικητικών οργάνων σε βασικά ζητήματα σχετιζόμενα με τα επίμαχα ασφαλιστικά ή συνταξιοδοτικά θέματα (βλ. Σ.τ.Ε. 3613/79, 1803/80, 4045/80, Δ.Εφ.Αθ. 1262/1992: δελτίο εργατικής νομοθεσίας έτους 1993 σελ. 664).

**Ι. Γ.** Αναγνωρίζονται εξ άλλου (βλ. Αντωνίου Πετρόγλου «το επιτρεπτόν της παραιτήσεως από δικαιώματος απονομής ασφαλιστικής παροχής» εις ε.δ.κ.α. Ζ΄ σελ. 545) ως δημοσίας τάξεως (και) οι περί κοινωνικής ασφαλίσεως διατάξεως, αφού σκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων των ασθενεστέρων κοινωνικών τάξεων για την εξασφάλιση των στοιχειωδών προϋποθέσεων αντιμετωπίσεως των δυσχερειών της ζωής των πολιτών και των μελών των οικογενειών των η οποία (εξασφάλιση) αποτελεί γενικό συμφέρον της πολιτείας διότι κατατείνει στην κοινωνική ευημερία και ειρήνη. Επομένως η ιδιωτική βούληση δεν δύναται να αποκλείσει την εφαρμογή των ή να ρυθμίσει διαφορετικά την υπό διατάξεων δημοσίας τάξεως ρυθμιζομένη έννομη σχέση με αποτέλεσμα να είναι ανίσχυρη η παραίτηση από της αξιώσεως περί απονομής ασφαλιστικών παροχών: Βλ. γνωμοδότηση Ν.Σ.Κ. 754/1959, Εφετ. Αθην. 2440/1959, Εφετ. Αθην. 2335/1959 , 1263/1960 , Εφετ. Αθην. 2736/1960 , 2735/1960 , 2737/1960, Πρωτ. Αθην. 1809/1962, Πρωτ. Αθην. 21714/1963, Πρωτ. Αθην. 243/1964 , Εφετ. Αθην. 2655/1963 , Εφετ. Αθην. 272/1964 , Εφετ. Αθην. 2499/1963 δημοσιευμένες αντιστοίχως στην ε.δ.κ.α. Α΄ σελ. 481, Β΄ σελ. 20, Β΄ σελ. 116, Β΄ σελ. 496, Γ΄ σελ. 24, Γ΄ σελ. 84, Γ΄ σελ. 184, Δ΄ σελ. 203, ΣΤ΄ σελ. 43, ΣΤ σελ. 216, ΣΤ΄ σελ. 147, ΣΤ΄ σελ. 328, ΣΤ΄ σ. 141. Εκ τούτων παρέπεται ότι είναι ανίσχυρη και δεν παράγει έννομα αποτελέσματα η συναίνεση του διοικουμένου περί την ανάκληση ευμενούς για αυτόν νομίμου ατομικής διοικητικής πράξεως στον χώρο του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως: Βλ. Αντωνίου Πετρόγλου «δίκαιον κοινωνικής ασφαλίσεως» σελίδες 641-642 . Σημειωτέον ότι το επιτρεπτόν της ανακλήσεως νομίμου ευμενούς ατομικής διοικητικής πράξεως τη συναινέσει του (ωφελουμένου) διοικουμένου που δέχεται ο Άρειος Πάγος με την υπ΄αριθμ. 51/1968(: νομικόν βήμα έτους 1968 σελ. 471-472) απόφασή του δεν δύναται να τύχει εφαρμογής στο δίκαιο της κοινωνικής ασφαλίσεως .

**II.** Με βάση τα προεκτεθέντα δεν είναι κατά νόμον επιτρεπτή-και ουδέν παράγει έννομο αποτέλεσμα-παραίτηση δικαιούχου από συνταξιοδοτικές παροχές καταβαλλόμενες από το «ΙΚΑ-ΕΤΑΜ» , προκειμένου αυτός (ο δικαιούχος) να αποκτήσει δικαίωμα απολήψεως συμφερωτέρας συντάξεως από άλλον ασφαλιστικόν φορέα (εν προκειμένω από την ΔΕΗ).

**III.** Επομένως στο δια του σχετικού τεθέν ερώτημα προσήκει αρνητική απάντηση.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΙΚΑ - ΕΤΑΜ

Ο Πρόεδρος

Αντώνης Παπαγεωργίου